

Hitchcock, imitat i revisat

Si Hitchcock mateix s'atreví a fer un 'remake' d'un dels seus films, 'L'home que sabia massa', potser no és estrany que gent menys experta l'imiti de la forma més descarada. Dues noves versions de 'Crim perfecte' i 'Psicosi' arribaran aviat a les nostres pantalles.

Alfred Hitchcock era un artesà meticulós del setè art, però es va convertir, a més a més, en un geni. Ja des d'un dels seus primers films, rodat encara en l'etapa del cinema mut, *El venjador* (*The Lodger*, 1926), hi podem veure els elements que havien de ser constants en la majoria dels seus films: l'assassinat, la confusió, l'aprofundiment dels aspectes més ocults de la psique humana, i també l'aparició de quelcom absurd i increïble en un context real i quotidià. Basada en un *best seller* de Belloc Lowndes, suggerit per la història de Jack l'Esbudellador, i interpretada per Ivor Novello, Hitchcock va envoltar la trama del film d'una suggerent atmosfera de terror, en què es desencadenava la

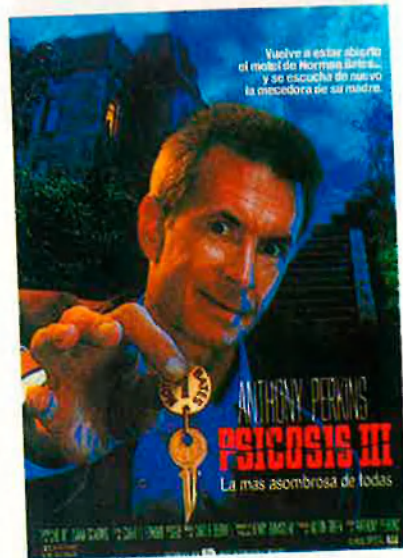
por als carrers quan l'assassí era lliure, i posava l'accent en el pertorbat estat d'ànim de l'heroi, considerat injustament sospitós.

Una vegada assentat en la maquinària del Hollywood dels anys 40, era estrany que el director volgués fer noves versions de films, els quals pensava que ja eren prou rodons. Però *L'home que sabia massa* (*The Man Who Knew Too Much*, 1934) fou objecte d'una nova versió, encara que, segons l'autor, "diguem que la primera versió era el treball d'un aficionat amb talent, i que la segona mel d'un professional". L'argument girava entorn d'una família que fa vacances a Suïssa (a Marràqueix, en la nova versió) i que, casualment, és testimoni de l'assassinat d'un agent se-

cret el qual, abans de morir, comunicava un pla per a assassinar un diplomàtic estranger a Londres. Havent-se'n adonat, els espies enemics raptaren la filla de la parella (un nen, en la segona versió) per assegurar-se'n el silenci. Els protagonistes han de fer avortar els plans dels dolents sense l'ajut de la policia. Les escenes del clímax final transcorren al Royal Albert Hall durant la interpretació de la cantata *Storm Cloud* d'Arthur Benjamin, un moment de tensió que dura dotze eterns minuts, sense cap diàleg, només seguint l'angoixa dels personatges, en què el so del tret ha de coincidir amb una repicada de timbals al final de l'obra. Poques vegades un espectador deu haver estat més atent a la par-

titura musical d'un film. Portat de l'una banda a l'altra durant tota la pel·lícula, viu amb l'ai el cor fins al darrer moment. La nova versió, del 1956, és interpretada per James Stewart i per una sorprenentment moderada Doris Day que, tot i que s'apartava força del prototip de rossa glacial del gust del director, va complir la seva tasca prou eficaçment, alhora que, de passada, feia famós el tema "Che sarà, sarà".

Hitchcock deia: "Quan s'estrena un dels meus films, el públic i els crítics s'escarxofen còmodament a la butaca i es diuen: 'Que m'espanti, si pot'. I la meva missió consisteix a fer això, a aconseguir que vegin tot el film asseguts al límit de la butaca". I amb *Psicosi* ho va aconseguir plenament. Basada en la novel·la de Robert Bloch, *Psicosi* (*Psycho*, 1960) va trencar un munt d'esquemes que imperaven en la forma de fer cinema aquell moment. Com ara l'elecció dels actors principals, un de quasi desconegut, Anthony Perkins, i estrelles més consagrades, com Janet Leigh, Vera Miles o John Gavin. L'impacte que va causar *Psicosi* a l'època no solament tenia a veure amb l'argument en si, sinó amb tot el que pressuposava. El film comença amb una escena d'alta càrrega eròtica en què la fins aleshores virginal Janet Leigh jeu al llit amb el seu amant durant la pausa laboral de l'esmorzar, i tot seguit, roba una maleta de bitllets del director de l'oficina i fuig amb un cotxe. Condueix tot el dia fins que no pot més i para en un motel de carretera. Fins aquí tot clar, però després la cosa canvia: el que semblava el principal fil argumental, "el robatori", es transforma quan ella és morta a ganivetades en una brutal escena a la dutxa. Desapareix de la pantalla la pretesa estrella del film, i l'argument ara és un altre: l'esquizofrènica malaltia de Norman Bates (Anthony Perkins), el propietari del motel, i la intriga de trobar la desapareguda per part dels altres personatges. Hitchcock, a més, va fer una utilització sorprenent del blanc i negre, quan la majoria de films ja es feien en color,

per recrear ambients oposats: l'acaparadora habitació on es troben Marion i el seu amant, la recepció del motel plena d'ocells dissecats de mirada esfereïdora, o la silueta de la casa, sempre inquietant, que porta l'espectador a esperar que s'encengui un llum i aparegui la terrorífica mare del protagonista. Com deia el director, "aquesta és una història amb delictes de sang en abundància, una mica de surrealisme i una bona dosi de psicoanàlisi i sexe". Els directius de la Paramount es van quedar glaçats de por en veure el producte final, perquè consideraven el film massa estrany i personal, i que no tindria gaire bona acollida del públic. Així és que només van concedir 800.000 dòllars al director, i ell,

per estalviar-se despeses, va utilitzar l'equip que ja usava per a la seva sèrie de televisió i només es va permetre el sou d'una estrella, la Leigh. Al cap d'un any de la seva estrena el film ja havia recaptat catorze milions de dòllars, i demostrava, com tantes altres vegades, que el terror sempre espanta més quan és suggerit que no pas quan es veu a venir directament.

El film va tenir unes quantes seqüeles posteriors els anys 80, en què la mà de Hitchcock s'enyorava d'allò més, i que només tenien en comú l'ús i abús del protagonista principal. A la primera, *Psicosi 2* (*Psycho 2*, 1983), Norman Bates tornava del psiquiàtric, vint-i-dos anys després dels esdeveniments del primer film, per continuar la seva "carrera". Amb un envellit Anthony Perkins i una Vera Miles igualment difícil de reconèixer, la saga continuava fins a extrems quasi de patetisme, equiparables a la saga del *Divendres 13* o la nit de *Halloween*. Les remeses següents, *Psicosi 3* (*Psycho 3*, 1986), dirigida per Perkins mateix, i *Psicosi 4 - El començament* (*Psycho 4 - The Beginning*, 1991), ja eren produïdes destinats a anar directament als prestatges dels videoclubs, perquè els fans de la sèrie ja estaven tips de tornar tantes vegades al Motel Bates. També va ser igualment digna d'oblit la pretesa continuació d'*Els ocells* (*The Birds*, 1963), de l'any 1994, *Els Ocells 2* (*The Birds 2*, 1994), dirigida per Alan Smithee, en format de telefilm, en el qual una envellida Tippi Hedren vivia al poble on havia passat tot, sense recordar-se'n gens; es veu que les espicossades dels ocells no havien estat prou fortes la primera vegada.

La versió que s'ha d'estrenar de *Psicosi*, dirigida per l'iconoclasta Gus Van Sant i, que als Estats Units esperen per al desembre, pretén basar-se més en la novel·la original i compta amb Joe Stefano per al guió, el mateix que elaborà el del film original. La banda sonora seguirà els compassos de la de Bernard Herrman, adaptada per a l'ocasió per Danny Elfman, i potser tornarà a fer xisclar els violins al ritme d'un ganivet que puja

A la pàgina del costat, fotograma de la pel·lícula 'Un crim perfecte', dirigida per Andrew Davis. En aquesta pàgina, cartells de 'Psicosi', dirigida per Hitchcock l'any 1960 i 'Psicosi III', d'Anthony Perkins. Aquest últim film forma part de la remesa de seqüeles de l'original destinades directament a les prestatgeries dels videoclubs.

El 23 d'octubre arriba a les nostres pantalles 'Un crim perfecte'. Gwyneth Paltrow i Viggo Mortensen, juntament amb Michael Douglas, formen el trio responsable de la trama.

i baixa. Pel que fa als actors, Vincent Vaughn haurà de fer oblidar el personatge de Perkins, i Anne Heche farà el paper de la Leigh. La resta del repartiment és format per Julianne Moore, William H. Macy i Viggo Mortensen, ja un habitual en els *remakes* dels films de Hitchcock.

Matar és fàcil. La utilització innovadora dels recursos cinematogràfics per Hitchcock va ser tan perfecta, que tot de directors han imitat o han copiat pla a pla molts dels seus films, qui fent-ne paròdia, com Mel Brooks a *Màxima ansietat* (*High Anxiety*, 1977), i qui prenent-s'ho més seriosament. El director Brian de Palma, considerat pels uns l'alumne més eixerit de Hitchcock, i per uns altres un simple imitador, ja copiava l'escena de la dutxa a *Vestida per a matar* (*Dressed to Kill*, 1980), i en els seus primers films com *Germanes*, *Fascinació* o *Doble de cos*, n'arribava a copiar idees i situacions, però sense arribar, evidentment, a la perfecció del mestre. Ara bé, mentre esperem que arribi la nova i acolorida *Psicosi* a les pantalles, i amb la notícia que també es farà una nova versió d'*Atrapar un lladre* (*To Catch a Thief*, 1955), ja podem gaudir de la primera remesa de noves versions que ens vindrà ben aviat.

El *crim perfecte* (*Dial M. for Murder*, 1954) sempre fou considerat un dels films menors de Hitchcock. Basat en una obra tea-

tral de Frederick Knott que havia tingut un cert èxit a Broadway, exposava una nova història de gelosies i assassinats, que ell mateix havia adaptat a la pantalla gran. En aquesta versió, Ray Milland interpreta el marit gelós de Grace Kelly, la qual té una aventura amb Robert Cummings, amant passiu en el relat. El primer a descobrir la infidelitat contracta Anthony Dawson perquè assassini la seva esposa. Però ella es resisteix i mata en defensa pròpia l'assassí. Llavors és quan apareix el personatge més reeixit, el de John Williams, el detectiu encarregat del cas, que sospitarà des del començament de Milland. El film és l'únic que Hitchcock va rodar en tres dimensions i el seu èxit va ser relatiu, més que res perquè la crítica el va conside-

rar una mera versió filmada de l'obra teatral, i és que realment es va rodar entre les quatre parets d'un decorat, i amb menys suspens del que el director posava habitualment en els seus diàlegs.

Tot i així, després ens en trobem una adaptació molt poc recordada que Boris Sagal va rodar per a la televisió el 1981, interpretada per Christopher Plummer, Angie Dickinson i Michael Parks. Però va passar sense pena ni glòria, i la que més ens ve al cap continua essent l'original de Hitchcock.

La nova versió que ens ocupa va a càrrec d'Andrew Davis, autor, entre més films, d'*Alerta màxima* o *Reacció en cadena*, productes més plens d'acció directa que no pas d'un suspens meticulosament administrat. Respecte al film de Hitchcock, Davis mateix afirmava: "Sempre m'ha encantat l'original, però em pensava que tenia un potencial sense explotar. Creia que temes com la cobdícia, la gelosia o la intriga eren notablement contemporanis, i que podíem portar la resta dels elements als anys 90 i fer una pel·lícula plena d'emoció". Així, la trama d'*Un crim perfecte* (*A Perfect Murder*, 1998) s'ha traslladat al trio format per Gwyneth Paltrow —hereva indiscutible de la llarga tradició de rosses gèlides que Hitchcock semblava col·leccionar— fent de traductora de les Nacions Unides, Michael Douglas, d'industrial milionari, i entremig l'amant, interpretat per Viggo Mortensen, el qual és subornat pel marit, un cop descoberta la infidelitat, perquè mati la dona. Hi ha alguns detalls nous en aquesta posada al dia: si la primera versió es desenvolupava entre quatre parets, ara la pantalla s'inunda de decorats de luxe en què els personatges es mouen dins les esferes de l'alta societat nova-i-orquesa; el crim no és encarregat a un anònim assassí professional, sinó a l'amant mateix; i, finalment, l'assassí no acaba morint, sinó que sobreviu a l'homicidi. Què passa, després, amb els personatges? La resposta, a les nostres pantalles a partir del 23 d'octubre.

Guillem Medina